ԻԲԻՆՅԻ — ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ՀԱՄԱՐ — 37 ՀԱՅՈՒՄԱՍ — ԵՐԹԵՔԱՆ 5 — ՕԳՈՍՏՈՍ — 1854

ՄԷՇՄԱՅԸ

ՀԱՎԱՏԻՍ

Իշխու Մեշմասը հրատարակ. հեր հանիթա ամ. մնա երեքեր կիրակերի առաղաբաշաղ տարբ.

Սկեռեի քէշին օրարագ	120	ղրշ
Ամբը շլաղը քեղալիք	65	-
Իրշ շլաղը քեղալիք	35	-
Վէ պիր նումերոսա	3	-

Տարբալար իշխուն պեհեր նումերոսունա 20 փարա բասիա մասրանը զամի օրանուր.

Իլանսիքն պեհեր տրրասը պիր սեիա իշխուն 60 փարա
Իրի սեիա իշխուն պեհեր սեիասնա . . 40 »
Իրշ սեիա իշխուն պեհեր սեիասնա . . 20 »
Իրշ սեիասան զիատ օրան. վե զայեթ ուզուն իլանաթ իշխուն պարրնա բազարդեզ օրանուր.
Տարբասան կելեն մեքթուպ վե իլանաթն բասիա մասրինելեր. կեսմաերենելերն իւզերինե տրբ.

ԱՍՏԱՄԱՆԵ 5 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵ

Սիլիսթրե գալէսինին Ռուսիա զապթընա կէշմէսինտե նէ մէրթէպէ էհէմմիյէթ պուլունուրզու Թարիֆե հաձէթ աէյիլ տիր։ Ռուսիալուլար պու գալէյի զապթ իթթիֆաքլէրի կիպի Ռուսճուղու տախի գօլայձա ալապիլիրլեր, վէ Թուռնանընն սաղ թէրաֆընա քէնարլէրինե կէրէյի կիպի մէթանէթ վէրէպիլիպ, քէմալը էմնիէթլէ, վէ էօյլէ մէթին պիր մահալաե ատվէլէմնը միւթթէֆիգէյն ասքէրինի պէքլիմէքսե օլուրլար։ . . . Իշթե պու սեպեպե մէպնի տիր քի, մանրէշալ Խասքեւիչ, նէ գառար ասքէր միւմքին իսէ, պու մահալին իւզերինե լթէրլթիպ իսիւպ, կէրէք Լօմէր բաշասան, վէ կէրէք Ֆրանսըզ վէ Ինկիլիզանն եարտըմ կէլմէզտէն, ֆէվգ էլ ատե պիր իպառամ իլե պապէլտէյի զապթ իթմէք էմէլինտե պուլունմուշ առուր։ Ինձագ գօլայ պիր շէյ օլմասրզը, թէձրիպե իլե տախի Ռուսիալուլարա մալիմ տիւր։ Կէչէն ձէնկտե, 1828 տե, երինե պու Սիլիսթրե գալէսի, օ վագթ պու գառար մէթանէթի օրմասրզը հալե տախի, գուվվէթը գահրամանի իլե Ռուսիալուլարա առյանըպ թէսլիմ օրմամշ տուր։ Չէշլի քի իբի այ մուհասրէտէն սօղրա Ռուսիալուլար կէրի չէքիլմէյե մէձպուր օրմուշլար արը։ Վե ֆագաթ երթէսի 1829 տէ-նէսի գըրգ կիւն մուհասրէտէն սօղրա ազիմ թէլեֆաթլե վե կիւճ իլե զապթ իւ թէսխիր իսէպիլմիշլեր տիր։ Օ վագըթ իսէ, մէմլէքէթին եալնըզ պիր գրթա իսթիհքեամաթը վար ըսը։ Շիմտի իսթիհքեամաթը մէզպուրե տէօրթ գաթ օլուպ մուհաֆազա ասքէրի տախի օ վագթթ ան պին պաշը պօղուգտան իպարէթ իքէն, շիմտի Ռուսա փաշա կիպի պիր ձէնէրալ գօմանտասընտա երիմի պին չէձի վէ Թալիմլի նիզամ ասքէրիտիր։ (Սէմաֆոր)։

Սէմաֆոր զաղէթասընին պու պահը, վաղուանթլէ տախի իսպաթ օլուպ, ռուսիալուլար պունտան եէտի կիւն ադտէմ կէլմինճէյտէք հեր գաչ տէֆա հիւձիմ իթմիշլեր իսէ քիւլլի զայաթլա կերի չէքիլմէյե մէձպուր օլտուգլարը տէֆտաթլէ իլան օրմուշ տուր։ Վէ կերէք Լօմէր փաշա Թէրաֆընտան, վէ կերէք միւթթէֆիգէյն ասքերի Թէրաֆընտան իմատա եէթիշտիյի տախի հավատիս օրմուշ օրմազլրէ, պունուն իւզերինե ֆէվգ էլ ատե պիր ուչրընտուղուգ զուհուր իթմէտիդձէ Ռուսիանընն մուհասրէյի գալտըրըպ, վէ կերի չէքիլմէյ Թուռնանընն էօթէ Թէրաֆընա կէչտիյի, հէման կելէձէք հաֆթանընն հավատիսաթընտան օրտաձը մէմուլքմիշ տիր։

Պուլիդ հավատիսը։

Պալթիգտե Լէթթուպուղրա եագընն Ֆինլանտիա քէօրֆէզի աղզընտա քեսյին, Հանկօ ատասընտա, ռուսիալընն իւշ գրթա գալէսինի Ինկիլիզ պէյլիք կէմիլերի ատօյիւպ եէր իլե եէքսան իլե սիբէրի, վէ պէօյիւք գալէյի տախի պիղղաթ ամիրալ Նաբիր, պիր գաչ պէյլիք կէմիսի իլե ատօյմէյե կիսէձէյի կէչէն մէձմասա մուխթասարէն պէյան օրունմուշ ուատտ. պու ատֆա Թափիլաթը վարիա օրմուշ օրմազլէ պէր վէձնը աթի նագլ օրունուր։

21 մայիս։ Ֆինլանտիա քէօրֆէզի աղզընտա օրան Հանկօ ատասընտա իւշ գալե օրուպ, էն պէօյիւկիւնտե 70 թօփ միւշահէտե գրընմըշ արը։ Պու ասասան, Հրոթ, վէ Մոժիվէն նաման ինկիլիզ վաբօրլարը պու գալէլերե եանաշըպ, ատթէշ իթմէյե պաշլատըլար։ Սէր իսէձէք շէյ, իլք կիւլլէլեր գալե պէսէնէլերինե տիւշիւպ, հեր Թէրաֆը ելդրըպ խարբապ իթմէյե պաշլատըլար։ Վէ արգասընտան գուժգարա ատթմաղա տեվամ օրունուր։ Գալէլերսէն կիւլլէ իլե ձէվապ վերիլիպ, կիւլլէնին պիրի Տրակոն նամ վաբօրուն սանձաղընը ալրպ կէօթիւրթիւ իսէ տէ, ռնիտե զանգի տիրէյինե Թէքրար չէքիլմի։ Կիւլլէլեր պիր պիրինի գարշըլամագտա, հեր Թէրաֆտան ատթէշ եաղտըրըմագտա պուլունմուշ իսէ տէ վաբօրլարտան պաշդասը պու մուհարեպէյե տախիլ օրմասը։ Թուղրա, Թաշ վէ քէրպիճ հիչ պիր շէյ կիւլլէլերին խրշմընա տայանամասը։ Ակվահիլտե սիւրաթ Թափլարը իլե Ռուսիա առքերի տիզիրմիշ իսի։ պունդար տախի վաբօրլարըն իւզերինե ատթէշ իթմէյե պաշլատըլար։ պէշ սաաթ Թերաֆէյնտէն Թափ ատթըրգտան սօղրա վաբօրլարրն կէրի չէքիլմիսինե իշարէթ չէքիլմի։ Տրակոնա երիմի պէշ կիւլլե Թէսատիֆ իթտի, վէ պիր նէֆէր էօլիւպ, պիր նէֆէր տախի եարալանը։ գալէտէն եիւզ նէֆէր Թէլէֆ, վէ պիր գաչ Թափուն իշե եարամադ օրուգզու Թախմին օրունմուշտուր։ Աշարընքի կիւն իքի անպարըլարտան պիր գաչը կիտիպ, գալէյի եէր իլե եէքսան իսէձէք տիրլեր։ Կէչէն ձումա երթէսի տախի պիր քիւշիւք չաթըշմա վագի օրտու։ Հէքլա վէ Ամբրոսանթ վաբօրլարը ռուսթասլիալարընն ատթէշի ալթընտան պիր ռուսիա Թիւձար կէմիսի ալտըրլար։ Հէգլատան իւշ, վէ Ամբրոսանթտան ատհա զիատե Թէլէֆ օրտու։ Լաքին գալէյի ուե եըգտըրար։ պիր գաչ կիւնտէն պէօյիւք իշլեր աչըլաճաղը շիւպհէսիզ տիր։

Մայիս 22։ Եօյլէտէն սօղրա Տրակոն նամ վաբօր գապտանընա էմր օլունուպ, միւձիսինձէ կիտիպ պիր ատանընն գարշըրընտա, շամանտրա վաղ օլունան մահալե տէմիրլէտի։

Պու մահալտէն, Լուռնովվարպ գալէսինի վաբօրու մէգքիւբ եանտան Թափա ԹուԹապիլիր իսի։ վէ գալէ-ատե օլան Թափլարտան տա եալընըզ իքի գրթասը վաբօրու տէօյէպիլիր իսի։ Ամիրալ Թերաֆընտան իշարէթ չէքիլտիքտե, վաբօր ատթէշե պաշլատը։ վէ գալէ տախի ճէվապ վերտի։ ալթը պուլշուգ սատաթ միւտտէթ, Տրակոն վաբօրու իլե գալե, պիրպիրինի Թափա ԹուԹմաղա տեվամ իթմիրլեր։ Տրակոնատան ատթըլան գուպուղլարըն փէք չօղու գալէնին օրԹասընտա բանթլատըլընտան հայլաճա ատամ Թէլէֆ իթմիշլեր տիր։ պատէհու իքի գուպուղ տախի իքի մապղալ պօղուպ։ Թափլար իքի Թէրաֆատան տախի տէյրեքճէ ատթըլմայա պաշլատը։

Օկկիանիա Սաժիսիէն նամ վաբօրա տախի ատանընն օ պիր Թէրաֆընա տա կիտիպ տէօյէյե էմր օլունուս։ Վաբօրու մէգքիւբ կիտիպ, տէրագապ գարաատա օլան կիզլի Թապիալարընն իւզերինե եաղմուր կիպի ատթէշ եաղտըրմայա պաշլատը։ պիր չօգ գուպուզլար ատթըրգտան սօղրա, գալէտէն գումպարա իլե ճէվապ վերիլտի։ լաքին գումպարալար Սաժիսիէնե եէթիշէմէյէր իսի։ Պաղիլիք վաբօրու իլե իքի վաբօր տահա կէլտիլեր։ պու եանատե Հէգլա վաբօրու Կոսթամ Աօլիֆ նամ գալե իլե ուղրաշմագտա իսի։ Վաբօրտան ատթըլան կիւլլէլերին վէ գուպուզլարըն հիչ պիրի եաղմըշ եէրե տիւշմէտի։ պունուն մուղայիրի տիւշմէնտէն ատթըլան գուպուղ տանէլերին հիչ պիրի կէմիլերե եէթիշէմէտի։ Վէ օր վէճհ իլե մէգքիւբ Հէքլա վաբօրու պուլունտուղրը եէրտէն գրմըլտանմատը։ Սատաթ տէօրթ պուլուգ ըսատէլերինտե օ պիր վաբօրլար կէրի չաղրըլըրլար։ Գալէտէն հիչ նշան ալամազլար ըսը։ եալընըզ Տրակոն վաբօրունա իւշ տէօրթ կիւլլե կէլիպ, պիր ատամ էօլտիւ վէ պիր ատամը եարալանար։

Մայիս 23։ Հանկօ նամ ատանընն աչըգ լիմանընտա պուլունան տիւշմէն գալէլերինի մուսյէնե իթմէք իւզրե, չէնտ կիւն ադտէմ ամիրալ Նաբիր ձէնտալերի Ամբրոսանի նամ վաբօրու կէօնտէրմիշ իսի։ պատէհու Հէքլա վաբօրու տախի կէօնտէրիլտի քի, գապտանընն Զին Թէրաֆլարընտա վագի օրան չէճատաթլերի ճիւմլէյե մալիմ տիւր։

Պու իքի կէմի, մայիսին 19 ունտա պիր տար վէ տերին ըրմազը եօգարը չըգմազա պաշլայըպ, Թէմամ տէմիրլէյէձէքլերի վագըթ, տիւշման ասքէրի պիր գում երզընթըսը վէ օրման սրդալարընտա սագլանմըշ կիզլէնմիշ օլտուղունտան, գարատան սէքիզ եիւզ եարտա գառար աչըգտա օրան պիր ֆիլիգա իւզերինե ատթէշ իթտիլեր։ վաբօրլար տէրագապ ճէնկե հաղբ օլուպ, Թօփլարը տօլտուրտուլար վէ ատթըլան Թօփ վէ խումպարալար իլե օ իքի եէրտէն տախի տիւշմէն ասքերի տէֆ օլուպ, խաթիրահէթ վագի օլտու։

Սապահլայրն սաաթ իքիտե, վաբօրլար տէմիր արընըլար, ասքէր Թօփ պաշընտա իւշ սաաթ եօլ վերտիքտէն սօղրա, պիրտէն պիրե պիր տիւշման Թապիասընա բասթ կէլտիրէր քի, Թօփլարը քէնարի իւզերինե տօղրու տիզիլմիշ իսի։ Հէքլա իլք էվվել ատթէշ իսիւպ, Թապիատան շիտաեթլէ ճէվապ վերիլտի։ Թապիանընն պուլունտուղրա տէքետ, ուզուն վէ միսգօ գաբօթլու բուսիա ասքերի տէզիլմիշ իսի քի կիւնէշ ջրգարգատա, շավգը էելիք շապղալարընա վուրարագ կէօղլերի գամաշարբրը բոր։ Պու վէճհ իլե Թապիալարատան Հէքլա վաբօրունու տէօյմէքտե իքէն, Ամբրոսանթ վաբօրու մէգքիւբ սօլ Թաթլարընն իւզերինե պիր տէհշէթ-շիւ պամթերիա ատթէշի վերիպ, պարութ տիւմանը բարալանարգտա բուսիա ատթը Թօփճուլարընն սօղուտիզկին վէ ատճէլե իլե գաչարգլարը միւշահէտե օլունուս։ պու ճիւմլե պիւթիւն տիւշմէն Թօփլարընը իշէ եարամազ իթտիքտէն սօղրա եինե չապճագ գուրթուլտու։

Պու վէճհ իլե Թօփլարրն սէսի քէսիլէն Թապիանընն եագընընտան վաբօրլար կէչտիքտե, բարսղանմըշ Թօփ գունտագլարը, վէ գունտագտան ֆրլամըշ Թօփլար, ասքէր չանթասը, վէ շապղա վէ սայիրե իլե զեմինի գաբանմըշ կէօրտիւլէր։

Թապեայը մէգքիւբ պու վէճհ իլե խարապ օլտուգտա, Լուռնէ. շէհրի (վաբօրլար ասըլ պու շէհիր իշին կէօնտերիլմիշ իսի) աչըգտա գալտը։ Հէքլա վաբօրու շէհրը մէգքիւբ իւզերինե վարըպ, տէմիրլէմէյե մէճպուր օլտու։ սուլար սըղ ըսը։ Հէքլա միւմքին մէրթէպէ իլերիլէտիքտե, պիր եէնի Թապեատան իւզերինե կիւլլե ատթմայա պաշլատըլար։ Ամբրոսանթ Հէքլանընն էօնիւնե կէրիլիպ, Թապեայա ճէվապ վերտի։ Պիր բուսիա պէօյիւք ֆիլիգասը ԹուԹուպ, սիւրիյէրէք աչըղա չըգարտըլար, մէմլէքէթ աղիմ տէհշէթե կիրիֆթար օլտու։ Հանկոտա պուլունան ինկիլիզ տօնանմասը։ պու Թօփ սէսլերինի իշիթմիշ օլտուգլարընտան, խաղէր ալմագ իւզրե ամիրալ Նաբիր։ Տաունթէլ վաբօրունու տախի կէօնտերմիշ օլտուղունտան, պու տախի կէլիպ օ պիր իքի վաբօրա գարըշտը։

Հէքլայա փէք չօք կիւլէ վէ խում պարա թէսատիֆ իթտի. Արրօկանթըն իւսթիւնտէն կէչտիսինտէն, չօգլուգ թէսատիֆ իթմէյիպ, եալընըզ իբի ատամը էօլտիւ. Հէքլատան տախի պիր իբի ատամ զայ օլտու. Մուսայիէյհ գապատան Հալլ, ոսմանմայա էլի պոշ ակնամէք իսթէմէյիպ, կէմիճիլերի շէշխանէ թիւֆէնգլերէ գալէյ չըգարտը, վէ պու վէշհ իլէ տիւշմէն եանաշամայարագ, քէնարսի թապիանըն տէմիր թօփլարընը կէմիյէ թաշըթը, պատէհու Արրօկանթ վէ Հէքլա, պու ֆիթթուհաթտէն սօղրա ոսմանմայա տախիլ օլտուլար. Տօնանմա սանճագ ոսմանթը, վէ «Ամֆէյն Հէյլ», ֆէ Արրոյոն ո տէյի պաշ տիրէյէ իշարէթ սանճաղը հէքիլտի, վէ թայֆէլէր իւշ տէֆա Հորէշ պաղբըշարաք ըզհարը մէսէրրէթ խլէսիլէր.

— Լոգարտա զէքր օլունան հավատիւլէր. Մոսգովճայա թէրճիւմէ օլունտուգտա, զալիպա ասլընա մութապըգ թէրճիւմէ փէք կիւճ չէյ օլտուզունատ, Մոսկոֆլար տախի, Ինվէր նամ զաղէթալէրինտէ պունու չու գրլըգտա թէրճիւմէ իտէպիլմիշ էր տիր.

Ալաֆրանղա մայիսին օն սեքիզինճի կիւնիւ, իւչ տիւշմէն (ինկիլիզ) կէմիսինին Խօճա քէօրֆէզինտէն աղը եօգարրյա կէլտիքլէրինի կերէք թէլեղրաֆ վէ կերէք գլավուզար իշարէթի իլե, ֆերիդ ճէնէրալը Համզայի խապէր ալտրգտա, կէօզթելմէք իչիւն էօթէյէ պէրիւյէ գարաղոլ նոգթալարը վազ իլէտի. վէ պու քէօրֆէզին էն տար եէրինէ եարըմ թապուր շէշխանէճի — Կրնոդէ ասկէրի տախի կիզլէնտի. Լրթէսի կիւնիւ էօյլէտէն իւչ տէօրթ սաաթ սօղրա, պիրի Ինգունա վէ պիրի Ֆրգաթէյն շէքլինտէ իբի Ինկիլիզ վաքօրու, ատեթա տէյնէքլի քէօրլար կիպի, էօնլերինտէն օն ալթը չիֆթէ պիր սանտալ վէ հեր ատրմտա ոգանտիլ աթարագ մահալը մէզպուրէ եանաշմայա պաշլատըլար. Պու շէշխանէճի թապուրունուն կէնճ զապիթի Կիլինկ, եէրին օրմանլըգ վէ տէրէ թէփէ օլմաբընտան ասքէրինի էօյլէ պիր կիզլտիքի, տիւշմէն վաքօրլարը կէօրէմէյիպ առնտալ իւշեիւզ ատրմա գատար եանաշըգտա հէմէնտիր իւզէրինէ պիր եայըմ աթեշ իթտիրտի, սանտալ ատր ագապ կէրի տէօնիւպ վաքօրա տօղրու գաշմայա պաշլատը, վէ օն ալթը ատամընն երինէ իբի քիշինին քիւրէք չէքմէքտէ օլտուզու աշիքեար կէօրիւնտիւ.

Պու ըլեպէրէն սօղրա, վաքօրլար եէտի եիւզ ատըմ աչըլընճայատաք, շէշխանէճիլէր վաքօրլարընն իւզէրինէ աթեշէ տէվամ խլէտիլէր. Վէ չանագլըգտա վէ սայրը եիւքտէք մահալլէրտէ պուլունան օն օնպէշ քիշի թէլեֆ օլտու.

Տիւշմէն (ինկիլիզ) պու շէշխանէ աթեշինէ կիւլէ, վէ գուպուզլար իլե ճէվապ վերիրտի. պատէհու իլերիլէյիւպ, քէօրֆէզը մեզքիւրիւն էն տար եէրինտէ պուլունան թապիյայա գատար վասլ օլտուլար, վէ պիր պէօյիւք կիւլլէ մէնզիլի գատար աչըգտա տէփրլէտիլէր.

Պու էնատէ ժէնէրալ Համզայի տախի՝ օ ճիվարտա օլան թապիալարէ հեր ճիհէթլէ մէթանէթ վերտիրիպ, քիւլիէթլիւ ասքէր ճէմ իթտի. Լրթէսի կիւնիւ (20 մայիս) սաաթ սապահըն տէօրթ պէշ բատէլէրինտէ տիւշմէն պիր ազ տահա իլերիլէտի իսէ տէ, թապիալարտան իւզէլէրինէ շէտիտ աթեշ օլունուպ, օրատա գալարլար, վէ վաքօրլարտա խայլըճա սագաթլըգ օլտու. Պու ճիւմլէ իսկէլէ պօրտալարընտան զայէթ շիտէթլիւ աթեշէ տէվամ իթմէքտէ օլտուգլարընտան, տէնիզ գըյըսը կիւլլէ վէ խումպարա տանէլէրինտէն կէօրիւնմէզ օլտու. Օվագըթ պաթէրիալարըմըզը, Էքսվալ քէօյիւնէ եագընն տահա պիր մէնֆաաթլու մահալլէ նագլ իթտիրիպ, սաաթ պիր իլէ իքինին արասընտա վաքօրլարա շէտիտ թօփ աթըլմայա պաշլանտը, տիւշմանլար պիր գաշ եիւզ ատըմ տահա եանաշրպ, տուրտուլար վէ Լքնէս շէհրինէ պիր պուլուգ վերսթ եագընն իսէլէրտէ, խայլըճա սագաթլըգլարը օլտուզունտան, մէմլէքէթի վուրմայա ճէսարէթ իտէմէյիպ, եինէ Լօժօ քէօրֆէզի աղզընա տօղրու հարեքէթ խլէտիլէր . . . . .

— Կիւսթավ վերնամգալէնին էօնինտէ օլան մուհարէպէ տախի. Լուսիանընն Ինվալիդ զաղէթասընտա շու վէճհ իլէ նագլ օլունմուշտուր.

Ֆինլանտիատա պուլունան Լուսիա ասքէրի գօմանտարը վէ Ֆէրիք Ժէնէրալը Լօգասովգի, շու վէճհ իլէ իլան իտեր քի. Լքնէսնամ շէհրին էօնիւնտէն Ինկիլիզ կէմիլերի կերի չէքիլմէյէ մէճպուր օլտուգտան սօղրա, թէքմիլ ոսմանմա Հանկօ Ալլա թէրաֆընտա պուլունտուզունտան, վէ Ֆրանսըզ ոսմանմասը տախի կէլէրէք. ճէման եիբմի ալթը գաբագ օլմուշ օլտուգլարընտան, մայիսին եիրմի իքինճի կիւնիւ ալթը գըթա վաքօր իլերիլէյիպ, Հանկօ Ալա, Կուսթավ վերն, Կուսթավ Լտոլֆ, Ադանա Հօլմ գալէլերինի տէօյմէյէ պաշլատըլար. Տիւշմէն (ինկիլիզ) թէրաֆընտան աթըլան կիւլլէրը զայէթ պաթաշ, 68, վէ 96 լիպրալըգ, վէ խումպարալարը տախի իւշ գարբշլըգ ըտը, վէ արտը արասը քէսիլմէզ իտի. Դալէլերտէ մէվճուտ օլան ասկէր, գօմանտարլարը օլան շէճասաթլու մրալայ Մօլլերտէն իպրէթ ալարագ, օլ մերթէպէ մերտլիքլէ ճէվապ վերտի, վէ օլ տերէճէ թամ նըշան ալըրլարտը քի, պէշ սաաթ պիր ատամ պիլէ էօլմէտի, վէ եալընըզ սէքիզ նէֆէր խաֆիֆճէ եարալանտը...

Ֆէրիք Ռէնէրալը Լօգասովգի, պու քէյֆիյէթի իմբէրաթորա թագտիր իթտիքաէ, միրալայը մէզքիւր Մօլլերէ Ժէնէրալըգ փայէսի վերիլիպ, իւչ գըթա նըշան վէ պէհէր նէֆէրէ պիր գարպօվանց աթիյէ վերիլտի.

— Ռէթրօպուրղտան 21 մայիս թարիխի իլե, Վիէննայա Իրէսս զաղէթասընա շու վէճհ իլէ եաղըլըգը.

Պիր ուզուն ճէնկէ, վէ խայլը միւտէթ տիւշմէնէ մուգավէմէթ իթմէյէ հէր նէ լազըմ իսէ պու էնատէ Ռէթրօպուրղտա թէտարիք օլունմագտա տը. Նէվա նէհրինին աղզընդն հէր թէրաֆընտա ճէսիմ վէ մէթանէթլիւ թապիալար եաբըլմագտա տը. Ռէթրօպուրղ շէհրի մուհասրէ եախօտ ապլօգա օլտուզու հալտէ ահալինին նէ մուամէլէ իտէճէյինէ տայիր բօլիս մէմուրու թէրաֆընտան շէհրէ նիզամնամէլէր իլան օլունտու.

Իրօնշթատ պէլտէսի վէ գալէսի Ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ էլչիսէ տիւշտիւյիւ կիպի, Ռէթրօպուրղտան գարբլար չօճուգլար վէ իհթիարլար ջգրպ մէմլէքէթին իչ թէրաֆընա կիտէճէքլէր. Լվէրին չաթըլարը գալտրբրլաճագ, մէմլէքէթին գալտրբրլմարը պօզուլաճագ, վէ քիլիսէլերին պէօյիւք չանլարը. վէ ուսթա իշի վէ շէօհրէթլի թասվիրլերի Մօգայա նագլ օլունաճագ, բօլիս նաղրը պու քէյֆիյէթլերի իլան իթտիքի հալտէ, աճայիպ էհ, Ինկիլիզ Ֆրանսըզ ոսմանմաղարընն, Գրօնշթաթ թապիալարընտան Լուսիա ոսմանմասը թօփլարընտան, տէնիզալթընտա պուլունան գայալարտան բարալանրպ թէլեֆ օլաճաղընը տա խապէր վերիր.

— Ինֆիրն վէ Գոնֆլիֆ վաքօրլարը, Գալթիգտէ Լիպավ շէհրինին էօնիւնէ կէլիպ, թէսլիմ օլմասընը թալեպ իթմիշլեր, վէ շէհրտէ գարշը կէլեճէք գուվվէթ պուլունմատըգընտան թէսլիմ օլմուշլար իսէ տէ վաքօրլարտան գարայա ասքէր ջգարըլմագ մինասիպ կէօրիւլմէյիպ, լիմանտա պուլունան սէքիզ գրթա թիւճճար կէմիսինի ալրպ կէօթիւրմիւշլեր. Ինկա նամ մէշհուր թիճարէթ պէլտէսինտէ պուլունան էմթաա մահզէնլէրինի Լուսիա տէվլէթի քեամիլէն եըգրպ, մալլերի իչերինէ թաշըթըրը հավատիս օլմուշ տուր.

Գու հաֆթա Լյուրոբատան կէլէն հավատիսաթ խուտուսիյէ Ղէմչէ, Իրուսիա վէ Ավէմանիա հագգընտա ղայէթ միւթէնա տը. Ֆէյֆիէթի սրբասը իլե աղնաթմագ իչիւն իպթիտա շու վէճհ իլե խիւլասա օլունուպ, պատէհու թաֆսիլաթը տախի իֆատէ օլունուր.

Պէրլին. Ինֆիրն վէ Գոնֆլիֆ վաքօրլարը, Գալթիգտէ Լիպավ շէհրինին էօնիւնէ կէլիպ, թէսլիմ օլմասընը թալեպ իթմիշլեր, վէ շէհրտէ գարշը կէլեճէք գուվվէթ պուլունմատըգընտան թէսլիմ օլմուշլար իսէ տէ վաքօրլարտան գարայա ասքէր ջգարըլմագ մինասիպ կէօրիւլմէյիպ, լիմանտա պուլունան սէքիզ գրթա թիւճճար կէմիսինի ալրպ կէօթիւրմիւշլեր. Ինկա նամ մէշհուր թիճարէթ պէլտէսինտէ պուլունան էմթաա մահզէնլէրինի Լուսիա տէվլէթի քեամիլէն եըգրպ, մալլերի իչերինէ թաշըթըրը հավատիս օլմուշ տուր.

Գու հաֆթա Լյուրոբատան կէլէն հավատիսաթ խուտուսիյէ Ղէմչէ, Իրուսիա վէ Ավէմանիա հագգընտա ղայէթ միւթէնա տը. Ֆէյֆիէթի սրբասը իլե աղնաթմագ իչիւն թիֆիտա շու վէճհ իլե խիւլասա օլունուպ, պատէհու թաֆսիլաթը տախի իֆատէ օլունուր.

Պէրլին. 20 մայիս. Տէօրթ տէվլէթ. Թէրաֆընտան Վիէննատա իմզալանան մաղպաթատան միւրատ, մուգատամա Ինկիլիզ Ֆրանսըզ վէ Օսմանը պէյնինտէ պաշդա, վէ Լութըրիա Իրուսիա պէյնինտէ պաշդա օլարագ թանղիմ օլունան ահանամէլերին ահքեամրնը պիրլէշիրմէք տիր. Պիր պուշուգ ինէնտէն պէրիւ, Լուսիա տէվլէթինտէն մատտա, պիւթիւն Լյուրոբա տէվլէթլերի, տէվլէթը օսմանիէնին թէմամիէթի վէ իսթիգլալիէթի մուհաֆըզասը ասասը իւզերինէ տայիմա միւթթէֆիգ օլուպ տայիմա հէմէֆքեար պուլունմուշլար տըր.

— Իրուսիա վէ Լուսթրիա տէվլէթլերի, պէյնլերինտէ թանղիմ իթտիքլերի ահանամէյէ, պիւթիւն ալման հիւքիւմէթլերինի տախիլ իթմէք միւրատըլը, Ֆրանքֆօրթտա պէօյիւք մէճլիսէ թագտիմ խլէտիքլերի միւզէքքերէյի բէսմէյէտէ շու գըթա տըրգամթա չաեան տը.

« Իբի Ալման հիւքիւմէթլերի. (Լուսթրիա վէ Իրուսիա.) մէմլէքի օսմանիէնինթէմամիէթինի մուհաֆըզա իթմէք իսթերլեր. Վէ օլ վէճհ իլե ճէնկէ տէվամ օլունտուգճա, վէ Թունա թէրաֆլարընա զկյատէ ասքէր եաեըլտրգճա, կերէք մախսուսճա Լուսթրիանըն վէ կերէք պիւթիւն ալէմանեաճընն մէնֆաաթընա ազիմ մուխաթարա միւշահէտէ իտէրլեր. Պու իբի տէվլէթին տախի միւրատը, Ալէմանեայա քէտէր կէթիրէճէք օիւրէթտէ, Լյուրոբատա եէնիտէն միւլք թաքսիմինի մէն իթմէքտէն իսպարէթ տիր. Պու տէպէպէլէ, քէնարիէրինէ իլհագ օլմագ իչիւն պիւթիւն Ալէմանեա հիւքիւմէթլերինի տավէթ իտէրլեր.»

Իրուսիա վէ Լուսթրիա տէվլէթլերի պէյնինտէ գարարկիր օլան ահանամէնին թէրճիւմէսի կէչէն մէճմայա տէրճ օլունմուշտուր. Պու տէֆա կէլէն Ֆրանսըզ վաքօրու իլե մէգքիւր ահանամէնին պիր իլավէսի տախի վրիտ օլմուշ վէ մէսէլէյի հաղբրէյէ նազարէն պու իլավէնին զայէթ էհէմմիյէթի օլտուզունտան, Սոն նամ ինկիլիզ զաղէթասընտան ալարագ պէր վէճհ հլաթի թէրճիւմէ օլունմուշտուր.

« Հաշմէթլիւ Իրուսիա գէթալը վէ հաշմէթլիւ Լուսթրիա իմբէրաթորու պէյնինտէ տիւնքի կիւն գարարկիր.

Հէքլայա փէք չօք կիւլէ վէ խում պարա թէսատիֆ իթտի. Արրօկանթըն իւսթիւնտէն կէչտիսինտէն, չօգլուգ թէսատիֆ իթմէյիպ, եալընըզ իբի ատամը էօլտիւ. Հէքլատան տախի պիր իբի ատամ զայ օլտու. Մուսայիէյհ գապատան Հալլ, ոսմանմայա էլի պոշ ակնամէք իսթէմէյիպ, կէմիճիլերի շէշխանէ թիւֆէնգլերէ գալէյ չըգարտը, վէ պու վէշհ իլէ տիւշմէն եանաշամայարագ, քէնարսի թապիանընն տէմիր թօփլարընը կէմիյէ թաշըթը, պատէհու Արրօկանթ վէ Հէքլա, պու ֆիթթուհաթտէն սօղրա տօնանմայա տախիլ օլտուլար. Տօնանմա սանճագ ոսմանթը, վէ «Ամֆէյն Հէյլ», ֆէ Արրոյոն ո տէյի պաշ տիրէյէ իշարէթ սանճաղը հէքիլտի, վէ թայֆէլէր իւշ տէֆա Հորէշ պաղբըշարաք ըզհարը մէսէրրէթ խլէսիլէր.

— Լոգարտա զէքր օլունան հավատիսաթ. Մոսգովճայա թէրճիւմէ օլունտուգտա, զալիպա ասլընա մութապըգ թէրճիւմէ փէք կիւճ չէյ օլտուզունտան, Մոսկոֆլար տախի, Ինվէր նամ զաղէթալէրինտէ պունու չու գրլըգտա թէրճիւմէ իտէպիլմիշ էր տիր.

Ալաֆրանղա մայիսին օն սեքիզինճի կիւնիւ, իւչ տիւշմէն (ինկիլիզ) կէմիսինին Խօճա քէօրֆէզինտէն աղը եօգարրյա կէլտիքլէրինի կերէք թէլեղրաֆ վէ կերէք գլավուզար իշարէթի իլե, ֆերիդ ճէնէրալը Համզայի խապէր ալտրգտա, կէօզթելմէք իչիւն էօթէյէ պէրիւյէ գարաղոլ նոգթալարը վազ իլէտի. վէ պու քէօրֆէզին էն տար եէրինէ եարըմ թապուր շէշխանէճի — Կրնոդէ ասկէրի տախի կիզլէնտի. Լրթէսի կիւնիւ էօյլէտէն իւչ տէօրթ սաաթ սօղրա, պիրի Ինգունա վէ պիրի Ֆրգաթէյն շէքլինտէ իբի Ինկիլիզ վաքօրու, ատեթա տէյնէքլի քէօրլար կիպի, էօնլերինտէն օն ալթը չիֆթէ պիր սանտալ վէ հեր ատրմտա ոգանտիլ աթարագ մահալը մէզպուրէ եանաշմայա պաշլատըլար. Պու շէշխանէճի թապուրունուն կէնճ զապիթի Կիլինկ, եէրին օրմանլըգ վէ տէրէ թէփէ օլմաբընտան ասքէրինի էօյլէ պիր կիզլտիքի, տիւշմէն վաքօրլարը կէօրէմէյիպ առնտալ իւշեիւզ ատրմա գատար եանաշըգտա հէմէնտիր իւզէրինէ պիր եայըմ աթեշ իթտիրտի, սանտալ ատր ագապ կէրի տէօնիւպ վաքօրա տօղրու գաշմայա պաշլատը, վէ օն ալթը ատամընն երինէ իբի քիշինին քիւրէք չէքմէքտէ օլտուզու աշիքեար կէօրիւնտիւ.

Պու ըլեպէրէն սօղրա, վաքօրլար եէտի եիւզ ատըմ աչըլընճայատաք, շէշխանէճիլէր վաքօրլարընն իւզէրինէ աթեշէ տէվամ խլէտիլէր. Վէ չանագլըգտա վէ սայրը եիւքտէք մահալլէրտէ պուլունան օն օնպէշ քիշի թէլեֆ օլտու.

Տիւշմէն (ինկիլիզ) պու շէշխանէ աթեշինէ կիւլէ, վէ գուպուզլար իլե ճէվապ վերիրտի. պատէհու իլերիլէյիւպ, քէօրֆէզը մեզքիւրիւն էն տար եէրինտէ պուլունան թապիյայա գատար վասլ օլտուլար, վէ պիր պէօյիւք կիւլլէ մէնզիլի գատար աչըգտա տէփրլէտիլէր.

Պու էնատէ ժէնէրալ Համզայի տախի՝ օ ճիվարտա օլան թապիալարէ հեր ճիհէթլէ մէթանէթ վերտիրիպ, քիւլիէթլիւ ասքէր ճէմ իթտի. Լրթէսի կիւնիւ (20 մայիս) սաաթ սապահըն տէօրթ պէշ բատէլէրինտէ տիւշմէն պիր ազ տահա իլերիլէտի իսէ տէ, թապիալարտան իւզէլէրինէ շէտիտ աթեշ օլունուպ, օրատա գալարլար, վէ վաքօրլարտա խայլըճա սագաթլըգ օլտու. Պու ճիւմլէ իսկէլէ պօրտալարընտան զայէթ շիտէթլիւ աթեշէ տէվամ իթմէքտէ օլտուգլարընտան, տէնիզ գըյըսը կիւլլէ վէ խումպարա տանէլէրինտէն կէօրիւնմէզ օլտու. Օվագըթ պաթէրիալարըմըզը, Էքսվալ քէօյիւնէ եագընն տահա պիր մէնֆաաթլու մահալլէ նագլ իթտիրիպ, սաաթ պիր իլէ իքինին արասընտա վաքօրլարա շէտիտ թօփ աթըլմայա պաշլանտը, տիւշմանլար պիր գաշ եիւզ ատըմ տահա եանաշրպ, տուրտուլար վէ Լքնէս շէհրինէ պիր պուլուգ վերսթ եագընն իսէլէրտէ, խայլըճա սագաթլըգլարը օլտուզունտան, մէմլէքէթի վուրմայա ճէսարէթ իտէմէյիպ, եինէ Լօժօ քէօրֆէզի աղզընա տօղրու հարեքէթ խլէտիլէր . . . . .

— Կիւսթավ վերնամգալէնին էօնինտէ օլան մուհարէպէ տախի. Լուսիանընն Ինվալիդ զաղէթասընտա շու վէճհ իլէ նագլ օլունմուշտուր.

Ֆինլանտիատա պուլունան Լուսիա ասքէրի գօմանտարը վէ Ֆէրիք Ժէնէրալը Լօգասովգի, շու վէճհ իլէ իլան իտեր քի. Լքնէսնամ շէհրին էօնիւնտէն Ինկիլիզ կէմիլերի կերի չէքիլմէյէ մէճպուր օլտուգտան սօղրա, Թէքմիլ ոսմանմա Հանկօ Ալլա թէրաֆընտա պուլունտուզունտան, վէ Ֆրանսըզ ոսմանմասը տախի կէլէրէք, ճէման եիբմի ալթը գաբագ օլմուշ օլտուգլարընտան, մայիսին եիրմի իքինճի կիւնիւ ալթը գըթա վաքօր իլերիլէյիպ, Հանկօ Ալա, Կուսթավ վերն, Կուսթավ Լտոլֆ, Ադանա Հօլմ գալէլերինի տէօյմէյէ պաշլատըլար. Տիւշմէն (ինկիլիզ) թէրաֆընտան աթըլան կիւլլէրը զայէթ պաթաշ, 68, վէ 96 լիպրալըգ, վէ խումպարալարը տախի իւշ գարբշլըգ ըտը, վէ արտը արասը քէսիլմէզ իտի. Դալէլերտէ մէվճուտ օլան ասկէր, գօմանտարլարը օլան շէճասաթլու մրալայ Մօլլերտէն իպրէթ ալարագ, օլ մերթէպէ մերտլիքլէ ճէվապ վերտի, վէ օլ տերէճէ թամ նըշան ալըրլարտը քի, պէշ սաաթ պիր ատամ պիլէ էօլմէտի, վէ եալընըզ սէքիզ նէֆէր խաֆիֆճէ եարալանտը...

Ֆէրիք Ռէնէրալը Լօգասովգի, պու քէյֆիյէթի իմբէրաթորա թագտիր իթտիքաէ, միրալայը մէզքիւր Մօլլերէ Ժէնէրալըգ փայէսի վերիլիպ, իւչ գըթա նըշան վէ պէհէր նէֆէրէ պիր գարպօվանց աթիյէ վերիլտի.

— Ռէթրօպուրղտան 21 մայիս թարիխի իլե, Վիէննայա Իրէսս զաղէթասընա շու վէճհ իլէ եաղըլըգը.

Պիր ուզուն ճէնկէ, վէ խայլը միւտէթ տիւշմէնէ մուգավէմէթ իթմէյէ հէր նէ լազըմ իսէ պու էնատէ Ռէթրօպուրղտա թէտարիք օլունմագտա տը. Նէվա նէհրինին աղզընդն հէր թէրաֆընտա ճէսիմ վէ մէթանէթլիւ թապիալար եաբըլմագտա տը. Ռէթրօպուրղ շէհրի մուհասրէ եախօտ ապլօգա օլտուզու հալտէ ահալինին նէ մուամէլէ իտէճէյինէ տայիր բօլիս մէմուրու թէրաֆընտան շէհրէ նիզամնամէլէր իլան օլունտու.

Իրօնշթատ պէլտէսի վէ գալէսի Ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ էլչիսէ տիւշտիւյիւ կիպի, Ռէթրօպուրղտան գարբլար չօճուգլար վէ իհթիարլար ջգրպ մէմլէքէթին իչ թէրաֆընա կիտէճէքլէր. Լվէրին չաթըլարը գալտրբրլաճագ, մէմլէքէթին գալտրբրլմարը պօզուլաճագ, վէ քիլիսէլերին պէօյիւք չանլարը. վէ ուսթա իշի վէ շէօհրէթլի թասվիրլերի Մօգայա նագլ օլունաճագ, բօլիս նաղրը պու քէյֆիյէթլերի իլան իթտիքի հալտէ, աճայիպ էհ, Ինկիլիզ Ֆրանսըզ ոսմանմաղարընն, Գրօնշթաթ թապիալարընտան Լուսիա ոսմանմասը թօփլարընտան, տէնիզալթընտա պուլունան գայալարտան բարալանրպ թէլեֆ օլաճաղընը տա խապէր վերիր.

— Ինֆիրն վէ Գոնֆլիֆ վաքօրլարը, Գալթիգտէ Լիպավ շէհրինին էօնիւնէ կէլիպ, թէսլիմ օլմասընը թալեպ իթմիշլեր, վէ շէհրտէ գարշը կէլեճէք գուվվէթ պուլունմատըգընտան թէսլիմ օլմուշլար իսէ տէ վաքօրլարտան գարայա ասքէր ջգարըլմագ մինասիպ կէօրիւլմէյիպ, լիմանտա պուլունան սէքիզ գրթա թիւճճար կէմիսինի ալրպ կէօթիւրմիւշլեր. Ինկա նամ մէշհուր թիճարէթ պէլտէսինտէ պուլունան էմթաա մահզէնլէրինի Լուսիա տէվլէթի քեամիլէն եըգրպ, մալլերի իչերինէ թաշըթըրը հավատիս օլմուշ տուր.

Գու հաֆթա Լյուրոբատան կէլէն հավատիսաթ խուտուսիյէ Ղէմչէ, Իրուսիա վէ Ավէմանիա հագգընտա ղայէթ միւթէնա տը. Ֆէյֆիէթի սրբասը իլե աղնաթմագ իչիւն թիֆիտա շու վէճհ իլե խիւլասա օլունուպ, պատէհու թաֆսիլաթը տախի իֆատէ օլունուր.

Պէրլին. 20 մայիս. Տէօրթ տէվլէթ. Թէրաֆընտան Վիէննատա իմզալանան մաղպաթատան միւրատ, մուգատամա Ինկիլիզ Ֆրանսըզ վէ Օսմանը պէյնինտէ պաշդա, վէ Լութըրիա Իրուսիա պէյնինտէ պաշդա օլարագ թանղիմ օլունան ահանամէլերին ահքեամրնը պիրլէշիրմէք տիր. Պիր պուշուգ ինէնտէն պէրիւ, Լուսիա տէվլէթինտէն մատտա, պիւթիւն Լյուրոբա տէվլէթլերի, տէվլէթը օսմանիէնին թէմամիէթի վէ իսթիգլալիէթի մուհաֆըզասը ասասը իւզերինէ տայիմա միւթթէֆիգ օլուպ տայիմա հէմէֆքեար պուլունմուշլար տըր.

— Իրուսիա վէ Լուսթրիա տէվլէթլերի, պէյնլերինտէ թանղիմ իթտիքլերի ահանամէյէ, պիւթիւն ալման հիւքիւմէթլերինի տախիլ իթմէք միւրատըլը, Ֆրանքֆօրթտա պէօյիւք մէճլիսէ թագտիմ խլէտիքլերի միւզէքքերէյի բէսմէյէտէ շու գըթա տըրգամթա չաեան տը.

« Իբի Ալման հիւքիւմէթլերի. (Լուսթրիա վէ Իրուսիա.) մէմլէքի օսմանիէնինթէմամիէթինի մուհաֆըզա իթմէք իսթերլեր. Վէ օլ վէճհ իլե ճէնկէ տէվամ օլունտուգճա, վէ Թունա թէրաֆլարընա զկյատէ ասքէր եաեըլտրգճա, կերէք մախսուսճա Լուսթրիանըն վէ կերէք պիւթիւն ալէմանեաճընն մէնֆաաթընա ազիմ մուխաթարա միւշահէտէ իտէրլեր. Պու իբի տէվլէթին տախի միւրատը, Ալէմանեայա քէտէր կէթիրէճէք օիւրէթտէ, Լյուրոբատա եէնիտէն միւլք թաքսիմինի մէն իթմէքտէն իսպարէթ տիր. Պու տէպէպէլէ, քէնարիէրինէ իլհագ օլմագ իչիւն պիւթիւն Ալէմանեա հիւքիւմէթլերինի տավէթ իտէրլեր.»

Իրուսիա վէ Լուսթրիա տէվլէթլերի պէյնինտէ գարարկիր օլան ահանամէնին թէրճիւմէսի կէչէն մէճմայա տէրճ օլունմուշտուր. Պու տէֆա կէլէն Ֆրանսըզ վաքօրու իլե մէգքիւր ահանամէնին պիր իլավէսի տախի վրիտ օլմուշ վէ մէսէլէյի հաղբրէյէ նազարէն պու իլավէնին զայէթ էհէմմիյէթի օլտուզունտան, Սոն նամ ինկիլիզ զաղէթասընտան ալարագ պէր վէճհ հլաթի թէրճիւմէ օլունմուշտուր.

« Հաշմէթլիւ Իրուսիա գէթալը վէ հաշմէթլիւ Լուսթրիա իմբէրաթորու պէյնինտէ տիւնքի կիւն գարարկիր.

ՊՐԱՆՑԱՎՈՐ ԱՌԱՎՈՏԻ ԵՎ ՕՐԱԹԵՐԹ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԵՐԹԱՐԱՆ

Ինչպես Ամերիկայի Հարավային Նահանգներ։

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն հարաւային նահանգներուն մէջ ամենամեծ նշանակութիւն ունեցող հարցերուն մասին մեր ընթերցողներուն տեղեկութիւն տալու համար մենք կ՚ուզենանք հրատարակել հետեւեալ յօդուածը։

ԲԻՒՐԱՎՈՐ ԼՐԱՏՎԱՅԼ ԹԵՐԹԱՆՈՑ

Ամսական գինը 1 ռուբլի։ Տարեկան գինը 14 ռուբլի։

Հրատարակչատան հասցեն՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի փող. թիւ 1։

Խմբագիր՝ Ի. Ն. Ն.

Ամսագրի Խմբագրութեան հասցեն՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի փող. թիւ 1։

Ամսագրի գինը՝ 1 ռուբլի։